

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 20. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: fredag den 27. januar 2017
Tidspunkt: kl. 10.00
Sted: vær. 2-133

Til stede: Erik Christensen (S), formand, Kenneth Kristensen Berth (DF), Jan E. Jørgensen (V), Christina Egelund (LA) og Nick Hækkerup (S)

Desuden deltog: udenrigsminister Anders Samuelsen.

Punkt 1. Samråd med udenrigsministeren om arbejde for reformer i EU

EUU alm. del (16) – samrådsspørgsmål C

Samrådsspørgsmål C

Stillet af Peter Hummelgaard Thomsen (S)

"Hvordan vil udenrigsministeren aktivt arbejde for reformer i EU, så Unionen hele tiden er i stand til effektivt at levere konkrete og efterspurgte resultater, således som det står i regeringsgrundlaget?"

Peter Hummelgaard Thomsen syntes, det var vigtigt at få belyst, hvilke reformer regeringen tænker på, når den i regeringsgrundlaget havde et helt afsnit om, at den ville prøve at reformere EU indefra og få et slankere og mere effektivt EU. Der var ingen tvivl om, at EU stod foran store udfordringer, men det stod hen i det uvisse, hvad regeringen mente. Var det institutionelle reformer, regeringen mente, var det politik, der skulle føres anderledes, eller noget tredje?

Udenrigsministeren: Tak for muligheden for at tale om et meget væsentligt spørgsmål. Der sker rigtig meget på det europæiske område i øjeblikket, og det gør der også internt i diverse EU-lande. Vi står over for valgene i Frankrig og Tyskland, hvor der står meget på spil.

Som spørgeren har bemærket, er det regeringens mål at reformere EU indefra med henblik på at skabe et stærkt, slankt og effektivt EU, der leverer konkrete resultater til gavn for borgere og virksomheder. Jeg er positivt indstillet over for EU. Det betyder dog ikke, at der ikke er områder i EU-samarbejdet, hvor vi kan gøre det bedre eller anderledes. Det svarer lidt til vores diskussion om velfærdsstaten. Den kan man også være kritisk over for uden at ville af med velfærdssamfundet. Selv om globaliseringen uden diskussion er en fordel for Danmark, er der sider af globaliseringen, som har vist sig at være vanskelige at håndtere for alle lande i Europa. I denne kontekst er EU et helt centralt instrument, der er med til at sikre vækst og beskæftigelse i Danmark.

Det, jeg ønsker, er et stærkt, slankt og effektivt EU, der fokuserer på at gøre virksomheder og forbrugere friere og rigere, og et EU, som kun blander sig, når det er nødvendigt. På mange politikområder er EU en nødvendighed og faktisk en optimal løsning, særlig for et lille, åbent land som Danmark.

Men hvis man vil bevare de fremskridt, som EU har skabt – groft sagt fred, frihed og frihandel – må man være åben over for reformer. EU må ikke få så mange bureaukratiske knop-skydninger, at det ikke længere er til at se, at samarbejdet leverer konkrete resultat-er og reel merværdi. EU skal med den nuværende Kommissions egne ord være stor på det store og lille på de små ting. Det mener jeg er en helt rigtig dagsorden.

At reformere EU indefra betyder, at vi sikrer, at EU har fokus på de ting, som EU gør bedst, og hvor der er behov for at finde fælles løsninger på de store udfordringer. Vi skal håndtere migrationsudfordringen, sikre de ydre grænser, minimere terrortruslen, skabe vækst og bedre rammevilkår for virksomhederne og attraktive muligheder for unge. Det skal være et EU, der leverer resultater og merværdi.

Det indre marked og frihandel står helt centralt som områder, hvor medlemslandene ikke selv kan levere resultater med den samme effekt, som EU kan. Det er på områder som dem, at vi har brug for EU. Der er ingen brugbare eller reelle alternativer, som jeg ser det. Det indre marked betyder fri bevægelighed for varer, tjenesteydelser, arbejdskraft og kapital, og det kræver fælles regler og standarder. Fælles regler, der gør, at virksomheder sikres lige vilkår i konkurrencen med hinanden. Det gælder f.eks. statsstøtte, miljø og forbrugerområdet. Det kommer danske virksomheder og borgere til gavn. Det er det, der gør, at det indre marked er meget mere omfangsrigt end nogen frihandelsaftale. Et regelsæt er nemmere for virksomhederne at forholde sig til end 28 forskellige. Der er altså behov for EU-lovgivning på mange områder, men vi skal være sikre på, at der er tale om de rette områder. Det betyder, at vi må have fokus på nærhedsprincippet.

Det skal være en rygmarvsreaktion, at der, når nye tiltag overvejes, tænkes nøje over, om det konkrete forslag er noget, som ikke lige så godt eller bedre kunne gennemføres nationalt. Det er et helt afgørende princip. EU bør kun skride til handling, når der er en reel merværdi ved, at vi handler i fællesskab.

Man kan så stille spørgsmålet om, hvilke områder EU ikke skal blande sig i? Jeg vil hævde, at spørgsmål som f.eks. indretning af velfærdsstaten, lønforhold og skat på arbejde er områder, hvor EU ikke bør regulere. Det skaber ekstra bureaukrati og giver meget lidt merværdi. Velfærdsstaten og indretningen af den er et klassisk eksempel på et område, hvor beslutningerne alene skal træffes af nationalstaterne tæt på borgerne. Det er lige præcis det, der gør os til nationalstater og forskellige fra hinanden, og det skal vi bevare.

Jeg synes, at det er relevant at spørge, om der f.eks. er behov for, at EU yderligere skal regulere længden af barslen til mænd og kvinder på tværs af EU? Kan det ikke gøres ligeså godt – eller måske bedre – af det enkelte medlemsland? Det er også relevant at spørge, om der er behov for mere EU-regulering af beskæftigelses- og socialpolitikken – eller om ikke det bedst løses nationalt, eller hvordan virksomhederne skal sammensætte deres bestyrelser. Eller i hvor høj grad der er behov for detailregulering af reglerne for pakkelevering på tværs af EU f.eks. i forbindelse med e-handel. Det er eksempler på sager, hvor vi fra dansk side må være klare i mælet og klart give udtryk for, at vi ikke synes, at det er her, EU skal bruge kræfterne. Og det kommer regeringen til at gøre.

Vi skal også arbejde på at reformere nogle af de uhensigtsmæssigheder, der er i de politikker, vi allerede har. Et eksempel er, at vi gerne ser en indeksering af børnechecken, så størrelsen af ydelsen følger det land, som børnene bor i. Et andet eksempel er nationale parlamenters rolle, som vi gerne ser styrket. Disse elementer indgik i aftalen med Storbritannien forud for deres folkeafstemning. Men aftalen bortfaldt, da briterne stemte nej.

Det er klart, at ikke alle er interesseret i de samme løsninger, som vi er. Men det er min vurdering, at der i EU generelt er en forståelse for, at vi er nødt til at se på, hvordan vi skal samarbejde fremover. Det betyder ikke, at vi alle når frem til den samme konklusion, men der er mange ting, der peger i retning af, at vi ikke er de eneste, der ønsker et stærkt og slankt EU.

Men nu skal vi heller ikke forfalde til sortsyn og tale det europæiske projekt ned. Der er allerede en god udvikling i gang. Konkret indeholder Kommissionens arbejdsprogram for 2017 21 initiativer sammenlignet med de 130 initiativer, Kommissionen i gennemsnit fremsatte i perioden 2009-2014. Det er heldigvis en klar trend, vi har set de sidste 3 år. Kommissionen mener det altså alvorligt. Med andre ord: Kommissionen ønsker at levere svarene på de store udfordringer, som bedst løses i fællesskab og undlade at lovgive der, hvor det ikke er nødvendigt. Det skal vi anerkende og bakke op om. Og det skal vi holde Kommissionen op på.

Kommissionen kan i stedet bruge kræfterne på at sikre, at alle medlemslandene implementerer den vedtagne lovgivning korrekt og rettidigt. Når det ikke sker, vil de lande – og det gælder ofte Danmark – som har implementeret rettidigt, blive udsat for unfair konkurrence. Det skal vi gøre op med. Og Kommissionen skal hele tiden have fokus på, om de eksisterende regler kan skrues smartere sammen. Kan vi mindske de bureaukratiske tiltag, uden at det går ud over miljøet eller arbejdstagerrettighederne? Jeg vil kæmpe for, at Kommissionen forfølger dagsordenen om bedre regulering i alt, hvad den foretager sig.

Opsummerende vil jeg sige, at der er sket store fremskridt på disse dagsordener efter denne Kommission tiltrådte i 2014. Men der kan stadig gøres mere, og der skal gøres mere. Jeg vil derfor fortsætte reformpresset indefra. Regeringen er i arbejdstøjet og arbejder for danske interesser i alle sammenhænge og på alle niveauer i EU.

Peter Hummelgaard Thomsen sagde, at det var meget lidt af det, ministeren havde sagt, Socialdemokratiet ikke kunne skrive under på. Spørgsmålet var stillet dels for at tage hul på en vigtig debat om at reformere EU, dels for at finde ud af, hvordan det var afspejlet i regeringens politik, at udenrigsministerens parti var indtrådt i regeringen, al den stund at Liberal Alliance havde været ganske EU-kritisk, og i Europaudvalget var det det parti, der næstflest gange havde undladt at give mandat til regeringens politik. Var det rigtigt forstået, at regeringen ikke ville arbejde for større institutionelle reformer? Man ville varetage nærhedsprincippet og undlade at overimplementere EU-lovgivning, men derudover var der ikke lagt op til konkrete politiske tiltag.

Finn Sørensen sagde, at alle var enige om, at EU blandede sig for meget. Man var bare ikke enige om, hvad EU skulle blande sig udenom. Enhedslisten var kritisk over for, at traktaten og Domstolen havde givet EU adgang til at blande sig i konfliktretten. Han syntes

ikke, at ministeren havde været så konkret. Det eneste konkrete var ønsket om en indeksering af børnechecken, hvad han troede, der var bred enighed om i Folketinget.

Finn Sørensen spurgte, hvilke dele af traktaterne man ville have revet ud for at opfylde ambitionen om mindre indblanding. Før ministeren blev minister, talte han meget om, at EU ikke skulle udvikle sig til en social union. Den frase nævnte han ikke i sin forelæggelse – var det stadig regeringens holdning? Hvordan ville man opfylde det mål? Det krævede, at man pillede nogle kapitler ud fra traktaten, for EU havde allerede fået kompetence til at blande sig i regler for velfærdsydelse via kapitlet om vandrede arbejdstagers rettigheder. Det passede ikke altid med den måde, Danmark havde indrettet sig, så det skulle man se på. Mente ministeren, at man skulle rive afsnit 4, kapitel 1 ud af traktaten? Det var det, der handlede om arbejdskraftens frie bevægelighed, social tryghed for vandrede arbejdstagere, selvstændige og deres pårørende, og som var EU's adgangsbillet til at blande sig i velfærdsydelse. Hvis man mente noget med al den snak, skulle man stille krav om at rive kapitel 1 ud af traktaten.

Kenneth Kristensen Berth mente, at samrådspørgsmålet egnede sig bedre til en forespørgselsdebat, som heldigvis ville komme. Det var ikke kun interessant, hvad regeringen og Liberal Alliance mente, det var også interessant at vide, hvad Socialdemokratiet mente. Der var kommet lidt mærkelige udmeldinger fra partiet om europæisk mindsteløn.

Kenneth Kristensen Berth fæstnede sig ved, at ministeren havde opstillet en negativliste i stedet for en positivliste. Efter hans mening burde det være omvendt – sådan at man lavede en eksklusiv liste over de ting, EU udelukkende skulle beskæftige sig med. Kenneth Kristensen Berth havde svært ved at se, hvor ambitionen om et slankere EU kom ind. Slankere i forhold til hvad? 'Slankere' definerer man normalt i forhold til den tyngde, som man besidder på det tidspunkt, hvor man siger, man skal være slankere. Ifølge ministeren skulle samarbejdet bare være slankere på den måde, at man måske skulle undlade at gøre noget, man ellers på et eller andet tidspunkt i fremtiden kunne finde på at gøre. Men hvad skulle EU holde op med, som EU gjorde nu? Det var det, han forstod ved et slankere EU. Ellers ville det ikke være at slanke EU, det ville bare være at undlade at tage på. Hvad var det for noget overflødig fedt, man skulle af med? Et slankere EU indebærer ændringer af den måde, man arbejdede på nu. Det behøvede ikke nødvendigvis at være institutionelle ændringer, men det var svært at se, hvordan det kunne gøres uden at ændre traktatgrundlaget. Man kunne f.eks. indføre rødt kort til nationale parlamenter, så de kan tvinge Kommissionen til at tage et forslag af bordet. Hvor stod ministeren i forhold til det?

Kenneth Kristensen Berth havde forgæves forsøgt at se, hvordan den nye regerings EU-politik adskilte sig fra den hidtidige regerings. Han havde haft store forventninger til Liberal Alliance som regeringsparti på det område. Dansk Folkeparti havde en berøringsflade med Liberal Alliance og især med partiets ungdomsorganisation, der gerne ville have en folkeafstemning om udtrædelse af EU. Kunne ministeren opridsede bare de vigtigste tre-fire punkter, hvor denne regerings EU-politik adskiller sig fra den hidtidige?

Udenrigsministeren sagde, at man var nødt til at se på EU's institutioner. Henrik Sass Larsen havde for nylig sagt i et interview, at Parlamentet kværnede rundt i sin egen virkelighed, talte om harmonisering og havde en stadig tættere union som eneste ønske. Ministerens egen hovedpointe var, at hvis man sammenlignede tilgangen til det europæiske

samarbejde i dag med den, man havde for 10 år siden, var det klart, at der var en udvikling i gang.

Udviklingen viste sig i det antal forslag og initiativer, der kom fra Kommissionen. Der var en erkendelse af, at hvis man skulle bevare det gode ved det europæiske samarbejde, var man nødt til at fokusere på det. Som Kommissionen sagde, skulle man være stor på det store og små på det små. Det var en fornuftig tankegang. En slankekur starter som regel med, at man begynder at spise lidt mindre, end man gjorde tidligere. Det var det, Kommissionen gjorde. Derefter ville der komme konkrete vægttræningsøvelser, løbeture osv. for at forbrænde fedt, de steder, man syntes, det var tiltrængt.

Ministeren havde sat sig i stolen for 11/2 måned siden, og han agtede at gå aktivt ind i arbejdet – men måske ikke med så voldsomme ord som Henrik Sass Larsen, der også havde sagt, at "man burde skamme sig i Bruxelles". Den måde ville han som udenrigsminister ikke tale på. Han ville indlede en dialog om disse spørgsmål, og det havde han allerede gjort med Steinmeier, Wallström og 10-15 af sine kolleger. Det agtede han at fortsætte med.

Det betød ikke, at man skulle have en ny traktat. Det mente ministeren ikke, man skulle. Regeringen støttede arbejdskraftens frie bevægelighed, som var et kerneelement i det europæiske samarbejde, en hjørnesteen i det indre marked og en forudsætning for den ekstra beskæftigelse i Europa og i Danmark. Men reglerne skulle selvfølgelig baseres på fornuft og rimelighed. Regeringen ønskede et EU, hvor folk kan søge derhen, hvor der mangler arbejdskraft, ikke et EU, hvor folk søger derhen, hvor de sociale ydelser er størst. Den erkendelse var på vej rundt omkring, fornemmede han. Man justerede ind i forhold til den indstilling, man havde haft tidligere. Det var også en måde at slanke EU og blive mere realistisk med hensyn til, hvad der skulle til for at opnå det, at man også i fremtiden har et stærkt EU, som er stærkt og fokuseret på tre kerneområder: fred, frihed og frihandel.

En LO-undersøgelse viste, at 57 pct. af danskerne var meget positive over for frihandel og globalisering. At slanke EU var altså ikke bare et spørgsmål om at gå ind og se på institutionelle ændringer, det handlede også om måden, man tænkte og brugte EU på i det daglige arbejde. Man skulle justere på nogle balancer inden for den nuværende traktat. EU-samarbejdet var gavnligt, når det fungerede, og ting blev implementeret parallelt i alle lande, så man ikke som enkeltland satte sig i en ufordelagtig situation. Man kunne godt se EU-systemet efter i sømmene, uden at man af den grund ønsker at afskaffe det.

Christian Poll var glad for, at ministeren nævnte miljø som noget, det var oplagt at samarbejde om i EU. Både i Danmark og i EU var der tradition for at blive enige om aftaler om det område. Han var ofte glad for at have EU-direktiver, der forpligtede til at leve op til bestemte krav. Med Parisaftalen forpligter hele verden sig til at komme med ambitiøse initiativer, der skal sikre, at man holder sig under to graders temperaturstigning. Så ministeren det som et af de store emner, som EU skulle være stor på? Hvordan ville ministeren i så fald skubbe på for en ambitiøs klimapolitik?

Jan E. Jørgensen sagde til Kenneth Kristensen Berth, at det kunne godt blive svært at lave sådan en positivliste. F.eks. kunne man nemt blive enige om, at man ikke skulle have fælles regler for familieret, fordi der var forskellige synspunkter i landene, men så var der

grænseoverskridende tilfælde, hvor en dansker f.eks. er gift med en irer. Her kunne der være modstridende regler i de to lande, der måske begge mente, de skulle afgøre en skilsmissekonflikt. Skulle man ikke i sådan en sag have nogle regler for, hvilket lands domstol der skulle afgøre skilsmissen? Man kunne jo indsnævre det til kun at handle om, hvem der skal afgøre sagen. Det var ikke ensbetydende med, at man skulle blande sig i familieretlige spørgsmål. Man kan godt have EU-politik på områder, man som hovedregel mente var national kompetence, men når der kom grænseoverskridende elementer ind over, kunne det være godt med et fælles regelsæt om, hvor sager skal behandles.

Nick Hækkerup sagde, at ministerens svar var kommet vidt omkring uden at indeholde særlig meget. Var den traktatmæssige regulering, som den skulle være, eller var der behov for at ændre i traktaten?

Udenrigsministeren gentog, at han ikke så behov for ændringer af traktaten på nuværende tidspunkt.

Ministeren sagde, at EU-lovgivning om familieretlige spørgsmål og EU-lovgivning var et fremragende eksempel på, at der var nogle grænseoverskridende spørgsmål, hvor det gav mening og merværdi, at EU gik ind. Resten måtte den nationale lovgivning tage sig af. På næsten alle områder kan man argumentere pro et kontra. Nogle vil argumentere for en europæisk minimumsløn, andre vil argumentere for, at det er en dårlig idé – ikke mindst for de mennesker, der ikke har de kompetencer, der skal til for at leve op til en minimumsløn. Sådan er det med alt, der er ikke entydige enkle svar på disse spørgsmål. Der vil altid være nogen, der argumenterer imod et lidt slankere EU. Politikere har tendens til at mene, at problemerne skal løses der, hvor de selv sidder. Det gjaldt også i Europa-Parlamentet. For at kunne angribe problemstillingen måtte man analysere den grundlæggende indgang til spørgsmålet, og dernæst hvilken vej vindene blæser i Europa lige nu. Ministeren fornemmede, de blæste en helt anden retning nu end for et eller halvandet år siden. Der var en erkendelse af, at man bliver nødt til at være stor på det store og små på det små. Hvad det konkret skulle betyde, skulle man finde ud, og det glædede han sig til at give sit bidrag til som udenrigsminister.

Finn Sørensen kunne ikke se, hvor Kommissionen lagde op til, at EU skulle blande sig mindre. Et af punkterne i Kommissionens arbejdsplan var den sociale søjle. Der var behov for en social indsats, når man ser på millioner af arbejdsløse og vandrende arbejdstageres rettigheder, som man kunne sætte spørgsmålstejn ved. Men oplægget var et forsigtigt, men tydeligt signal om, at EU skal til at blande sig mere i spørgsmål, hvor den allerede har lavet ulykker, f.eks. løndannelse og understøttelsesniveau for arbejdsløse. Det opfattede han ikke som et forsøg på at blande sig mindre.

Finn Sørensen takkede for det klare svar om, at der ikke var brug for traktatændringer. Men hvordan ville ministeren så realisere regeringens ambition om, at EU ikke skal blande sig i regler for velfærdsydelse? Det stod i traktaten, at EU har ret til det. Det har skabt problemer for reglerne om vandrende arbejdstagere. Man kunne f.eks. opnå en lang række rettigheder ved få timers arbejde i Danmark. Finn Sørensen mente ikke, man kunne ændre på den ambition, hvis ikke man ændrede på traktaten.

Peter Hummelgaard Thomsen sagde, det var spændende, at interviewet med Henrik Sass Larsen fyldte så meget. De ting, der var blevet nævnt, kunne man få en god diskussion om til redegørelsesdebatten om nogle måneder.

Ministeren blev ved med at nævne, at man erkender i Europa, at EU lovgiver for meget. Peter Hummelgaard Thomsen var enig med Finn Sørensen i, at det var svært at få øje på en vilje til at lave om på det i de udspil, der kom. Ministeren gentog, at man skulle være stor på det store og små på de små områder. Man kunne så være uenig om, hvad der var stort og småt, og han ville gerne finde ind til, hvordan det afspejlede sig i den nye regeringsprioriteter. Han havde nogle eksempler: Inden Liberal Alliance indtrådte i regeringen, var der en række forskellige ting, hvor de adskilte sig fra den daværende regering. De støttede ikke forhandlingsoplægget om skatteundgåelsesdirektivet, forhandlingsoplægget om forordningen om samarbejde om forbrugerbeskyttelse eller EU's budget for 2017. Hvad var den nye regerings holdning til skatteundgåelsesdirektivet? Det var jo alt andet lige et grænseoverskridende problem, som man i Socialdemokratiet syntes det var vigtigt at finde fælles løsninger på. Også selv om det indebar, man skulle regulere mere i fællesskab. Og hvad var holdningen til forordningen om samarbejde om forbrugerbeskyttelse?

Kenneth Kristensen Berth spurgte igen, hvor den nuværende regerings EU-politik adskilte sig fra den tidligere. Var det, Kommissionen gjorde nu, tilstrækkeligt til at slanke EU? EU kom altid uden om nærhedsprincippet. Hvordan ville ministeren forsøge at få nærhedsprincippet til at betyde noget? Kenneth Kristensen Berth havde foreslået et rødt kort, som parlamenterne kunne give. Som han hørte ministeren, bestod slankekurten mest bare af NUPO-pulver og energibarer.

Til Jan E. Jørgensens bemærkning om, at det var vanskeligt at afgrænse, hvad EU skal beskæftige sig med, sagde Kenneth Kristensen Berth, at det ikke var mere end 8 år siden, at en spidskandidat fra Venstre havde sagt, det var vigtigt at sætte hegnspæle op for EU. Hvad den seneste spidskandidat til Europa-Parlamentet fra Venstre havde sagt, kunne han ikke huske noget af. Man burde kunne regne med, at det stadig var Venstres politik og dermed politikken i den regering, de sammen med to EU-skeptiske partier udgør. Han fattede ikke, hvor de hegnspæle blev af.

Formanden mindede om, at Christian Poll havde stillet spørgsmål om miljøpolitik og Parisaftalen.

Udenrigsministeren så også frem til den forespørgselsdebat, hvor Henrik Sass Larsens synspunkter skulle diskuteres. Han havde bare nævnt udtalelserne som eksempel på, at der var sket noget, også i Socialdemokratiet siden Helle Thorning-Schmidt. I Europa blandt dem, der ville EU det godt, vil man bevare de gode ting, og det var derfor, man begyndte at tage disse spørgsmål op.

Energi- og klimapolitik var selvfølgelig ikke bare nationale anliggender. I forbindelse med forhandlingerne om regeringsgrundlaget havde man også diskuteret det paradoks, at når Facebooks datacenter kom til Fyn, ville Danmarks klimatal blive dårligere, mens klimatalene ville blive bedre på europæisk plan, fordi anlæggene blev etableret i et så energieffektivt et land som Danmark.

Ministeren havde ikke noget behov for at gå ind i diskussionen om, hvor den nuværende regerings politik adskilte sig fra den tidligere. Han troede, at en minister i en udvidet socialdemokratisk regering ville have det på samme måde. Han havde fået et regeringsgrundlag, han arbejdede ud fra. Man måtte se på vægten, når man kom nogle år frem, og ikke midlerne. Man skulle ikke negligere, at Kommissionen 3 år i træk havde taget færre initiativer. Det var en god trend og et vigtigt element for at komme i mål med ambitionen om at gøre EU mere slank og handlekraftig.

På spørgsmålet om den sociale søjle og behovet for traktatændringer svarede han, at man kunne udlægge traktaten på mange måder. At Kommissionen tog et initiativ som den sociale søjle, var ikke det samme, som at det ville blive til noget. Regeringen ønskede ikke bindende EU-regulering på beskæftigelses- og socialområdet. Det var regeringens holdning, og ministeren troede, det kunne lykkes at få bred opbakning til den. EU skulle ikke udvikle sig i retning af en social union. Det ville være at gå den forkerte vej. Det var afgørende, at der ikke blev overført yderligere kompetence til EU. Der skulle fremover være plads til forskellige arbejdsmarkedsmodeller og sociale modeller i de forskellige lande, og det var afgørende for ministeren, at den danske arbejdsmarkedsmodel med arbejdsmarkedsparternes vigtige rolle ikke blev anfægtet. Det troede han heller ikke med de vinde, der for øjeblikket blæste over Europa.

Kenneth Kristensen Berth havde spurgt, om Kommissionen gjorde tilstrækkeligt. Tendensen til at komme med færre initiativer var tegn på, at der var ved at ske noget. Måske var det også et udtryk for, at man i højere grad end tidligere ønskede at respektere nærhedsprincippet.

Christian Poll spurgte, om ministeren mente, at EU skulle være foregangsregion for overholdelse af Parisaftalen? Hvordan ville Danmark i så fald presse på? Ministeren nævnte bl.a. frihandel, og der havde været meget bekymring om, hvorvidt frihandelsaftalerne ville udvande miljøregler, arbejdstagerrettigheder, menneskerettigheder og den slags. Kunne man få frihandelsaftaler med et større fokus på disse hensyn, end der er i de eksisterende?

Nick Hækkerup spurgte, om der skulle laves nogle institutionelle ændringer, nu der ingen ændringer af traktaten skulle laves. Ministeren sagde, at regeringen ville arbejde for, at de nationale parlamenter skulle styrkes. Men hvordan skulle de nationale parlamenter styrkes, og hvordan ville arbejdet for det foregå?

Finn Sørensen konkluderede på ministerens udmelding om, at der ikke skulle ske traktatændringer, at regeringen ingen ambitioner havde om mindre indblanding fra EU. Traktaten gav jo på nogle af de områder, man diskuterede, klare beføjelser til Kommissionen og Domstolen og Rådet til at blande sig, f.eks. i spørgsmålet om vandrende arbejdstageres ret til velfærdsydelse. Hvis man ville have EU til at blande sig mindre, var man nødt til at stille forslag om traktatændringer. Det var klokkeklart for folk, der beskæftiger sig med EU.

Finn Sørensen spurgte til regeringens holdning til Brexit. Theresa May var kommet med en udmelding om, at de gerne ville have fuld adgang til det indre marked, men ikke var indstillet på EU-reglerne om fri bevægelighed. Regeringen havde tidligere støttet den engelske regering i forhandlingerne og syntes, det var en rigtig god aftale. Det syntes Finn Sørensen

ikke, men nu spurgte han: Støttede regeringen Theresa Mays standpunkt? Ville regeringen gøre, hvad den kunne, for at Theresa Mays standpunkt kom igennem?

Peter Hummelgaard Thomsen sagde, at Socialdemokratiets position var, at nogle ting måtte der gerne være mere fælles samarbejde om og regulering af. På andre punkter måtte der godt være mindre – f.eks. spørgsmålet om udstationeringsdirektivet, hvor Liberal Alliance i modsætning til Socialdemokratiet, Enhedslisten, Alternativet og Dansk Folkeparti og Socialistisk Folkeparti ikke trak det gule kort. Her havde man skrevet ud, at det var national enekompetence at definere lønbegrebet. Det mente Liberal Alliance og de øvrige nuværende regeringspartier ikke, man skulle stå vagt om. Han gentog sine spørgsmål: Stod mandatet til skatteundgåelsesdirektivet og forordningen om samarbejde om forbrugerbeskyttelse ved magt? Her havde Liberal Alliance som sagt ikke støttet den daværende regerings forhandlingsoplæg.

Udenrigsministeren svarede, at det mandat stod ved magt. Sådan var det. Der blev givet og taget ved regeringsforhandlingen. Det havde han aldrig lagt skjul på. For at få så mange af Liberal Alliances mærkesager med i regeringsgrundlaget, havde de afstået fra noget på nogle områder. Det stod de ved. Det var helt ukontroversielt, at det var sådan. Selv Dagbladet Information konkluderede, at regeringsgrundlaget var det mest liberale, Danmark nogensinde havde set. Det var han glad for – også selv om Liberal Alliance nu lagde navn til mandater, de tidligere ikke ville lægge navn til.

Ministeren sagde, at grundloven i princippet gav mulighed for at opkræve 90 pct. i skat, men det var ikke det samme, som at Folketinget skulle gøre det. Sådan var det også med traktater – de gav også muligheder, men der var intet krav om, at de skulle udnyttes til den yderste grænse. En traktat er en ramme. Inden for den nuværende ramme kunne Kommissionen gå længere, end regeringen syntes var en god idé, og det ville den så arbejde imod. Det havde han givet eksempler på hvordan. Fordi Kommissionen kan tage nogle initiativer, var det ikke ensbetydende med, at det skulle blive til virkelighed. Ministeren troede ikke, den sociale søjle ville blive til virkelighed.

Ministeren syntes ikke, det var en god idé at sidde og forhandle Brexit i Europaudvalget. Storbritannien havde ikke engang udløst artikel 50. Theresa May havde meldt nogle ting ud, og så havde Højesteret sagt noget, der måske komplicerede det, men det var helt sikkert en dårlig idé at give Storbritannien fri adgang til det indre marked, samtidig med at man skulle mødes af toldmure og tekniske handelshindringer. Det tvivlede han på, at særlig mange europæere troede man ville ende med. Han troede heller ikke, at briterne selv forventede, at det ville ende sådan.

Ministeren sagde, at man ville komme tilbage til diskussionen om frihandelsaftaler senere på mødet i den handelspolitiske orientering.

Ministeren svarede Nick Hækkerup, at traktaten gav rammer for institutionsopbygning. Man kunne godt flytte rundt på balancerne inden for traktatens rammer, hvis det var nødvendigt. Det var en politisk vurdering, hvad EU skulle blande sig i. Som Peter Hummelgaard Thomsen sagde, kunne man have forskellige holdninger til, hvad det skulle være på det konkrete plan.

Nick Hækkerup sagde, at det kun var den ene del af spørgsmålet: at institutionerne skal beholde deres roller. Fair nok, men hvordan skal de nationale parlamenter så styrkes?

Finn Sørensen nævnte igen nødvendigheden af traktatændringer, hvis man ville forfølge de mål, man havde sagt, man ville forfølge. Ministeren måtte anerkende, at adgangen til velfærdsydelse kunne reguleres op eller ned af et kvalificeret flertal i EU med baggrund i traktaten. Et enkelt medlemsland kunne altså ikke forhindre EU i at blande sig mere. Det var derfor, han sagde, man var nødt til at ændre traktaten, hvis EU skulle blande sig mindre. Det ville ministeren ikke rigtig forholde sig til.

Udenrigsministeren sagde, at der ikke var noget nyt i, at Enhedslisten lavede vilde skræmmebilleder af EU. Sådan havde det altid været – også da man begyndte at diskutere fælles miljøregler, og Enhedslisten talte om klorbefængte kyllinger osv. Det var en gammeldags og bagudrettet måde at diskutere de ting på. Nu handlede det om at se fremad og se på de muligheder, der opstod. Ministeren mente, at de næste 3-5 år ville blive ekstremt afgørende for at bevare de gode elementer i det europæiske samarbejde og ikke spænde buen for vidt, i forhold til hvad der var folkelig opbakning til. Det ville han kæmpe for. Det førte direkte videre til spørgsmålet om institutionernes og de nationale parlamenters rolle. Der var allerede en række redskaber, man kunne bruge. Gule og orange kort, indsigelser med hensyn til nærhedsprincippet. Han troede, man i de kommende år ville være mere opmærksom på de ting. Forhåbentlig også fra dem, der var positive over for de grundlæggende elementer i det europæiske samarbejde.

Nick Hækkerup sagde, at en ting var, at der var en række redskaber nu. En anden ting var, hvordan de nationale parlamenter skulle styrkes, som ministeren havde indledt med at sige de skulle. Han havde også sagt, at regeringen ville arbejde for reformer af EU's organisationer. Alle kunne læse sig til, hvilke værktøjer der var til rådighed i dag. Men hvad ville regeringen gøre for at leve op til regeringsgrundlaget og til det, ministeren havde sagt på mødet?

Udenrigsministeren sagde, at det kunne gøres gennem ændringer af traktatteksten, men hans udgangspunkt var, at det ikke var på tapetet nu. Det var i det daglige arbejde og i den måde, man i det daglige tænkte det europæiske samarbejde på, det skulle gøres. Her skulle man gå til kanten og arbejde for det, man synes er rigtigt at gøre inden for den nuværende traktat. Det var også at reformere – nemlig at reformere måden at tænke det europæiske samarbejde på, og måden man angriber det europæiske samarbejde på. Det handlede om at se på balancen inden for traktaten mellem de nationale parlamenters indflydelse og de overnationale institutioners indflydelse. Han syntes ikke, det var så kompliceret. Han havde sat sig i stolen på et tidspunkt, hvor den tænkning, han talte for, vandt gehør. Både fordi nogle var meget kritiske og ønskede at melde sig ud af det europæiske samarbejde, og fordi de, der går ind for de gode elementer i det europæiske samarbejde, også havde fokus på det. Måske var Henrik Sass Larsens udmelding også et udtryk for, at hvis man skulle styrke og bevare det europæiske samarbejde, skulle man væk fra nogle af de ting, der var en torn i øjet på dem, der gerne vil beholde nationalstat-en fremover.

Nick Hækkerup spurgte, om det med ingen traktatændringer skulle forstås sådan, at der heller ikke skulle ændres i de skrevne regler om de nationale parlamenters arbejde. Hvad

mente ministeren med, at de nationale parlamenter skulle styrkes? Hvordan ville man kunne se, der blev leveret på det mål? Hvilket reguleringsgrundlag skulle man have fat i?

Udenrigsministeren var ikke sikker på, man ville komme det nærmere i dag. Måske var der bare tale om to forskellige måder at tænke på. Nick Hækkerup ønskede, at fokus skulle være på konkrete regler, der skulle ændres. Ministeren mente, at det var gennem dialog man ville få flyttet balancen. Det ville flytte meget mere end forsøg på at omskrive traktater. At man får besøg i udvalget af en af kommissærerne, var et udtryk for, at man tog problemstillingen op. Man skulle opfordre Kommissionen til at lytte til medlemslandenes signaler. Det ville rykke meget mere end den rigide diskussion om, hvorvidt man skulle ændre nogle paragraffer. Selv om man opfandt nye paragraffer, ville der også der være fortolkningsmuligheder. Ministeren var meget optimistisk og troede på, at EU ville være slankere om nogle år.

Nick Hækkerup var ked af, at ministeren ikke kunne sige, hvad der skulle ske, men at det hele var kapitaliseret lærkesang. Hvis det var, fordi samrådsspørgsmålet ikke var præcist nok, ville man følge op med et nyt samråd, hvor ministeren kunne fortælle om de konkrete ændringer. Ministeren kunne begynde at kigge i sin kalender efter, hvornår det kunne lade sig gøre. Det interessante var, at man i regeringsgrundlaget sagde, man aktivt ville "arbejde for reformer i det multinationale samarbejde og i de enkelte organisationer herunder ikke mindst EU." Så var det selvfølgelig interessant, hvilke reformer der skulle til. Det handlede ikke om traktaterne, institutionerne og styrkelsen af de nationale parlamenter skulle foregå i det daglige arbejde og altså ikke på en måde, hvor man kunne følge op og måle resultaterne. Hvad mente regeringen andet end løse umålbare udsagn om det daglige arbejde?

Udenrigsministeren sagde, at han gerne mødte op til et nyt samråd, men han var ikke sikker på, man ville komme længere af den grund. De så nok bare forskelligt på det. Han anede ikke engang, hvor Socialdemokratiet stod henne, men det kunne man vel finde ud af til forespørgselsdebatten. Danske kommuner agerer også under samme lovgivning, men der er stadig kolossal forskel på, hvordan de agerer. Der var masser at flytte med inden for de eksisterende rammer. Det var hans pointe: At man skulle se på tilgangen og på balancen mellem de forskellige institutioner. Den balance var anderledes nu end f.eks. i 2004, da han kom i Europa-Parlamentet, eller i 2007, da han forlod det. Inden for det sidste år havde det flyttet sig meget. Inden for de sidste 3 år havde man set, at Kommissionen havde valgt en anden tilgang med færre initiativer. Det var også en reformering indefra, og det var fremragende, hvis tingene bevægede sig i den retning. Det var der også et bredt flertal bag. Det var svært at se, hvem der skulle ønske sig mere overregulering. Hvad Socialdemokratiet egentlig mente, måtte man finde ud af til redegørelsesdebatten.

Nick Hækkerup sagde, at Socialdemokratiet nok skulle redegøre for sin egen holdning. Sagen var, at ministeren repræsenterede regeringen. Samrådet handlede om at forklare Folketinget, hvad regeringen mente, for at give det mulighed for at udøve den parlamentariske kontrol, der var en væsentlig del af demokratiet. Derfor var han skuffet over, at ministeren ikke kunne svare på, hvilke reformer der skulle laves i EU – ud over at det ikke angik traktaten, Europa-Parlamentet, Kommissionen, Rådet eller Domstolen. Samrådet handlede ikke om Socialdemokratiets politik, det var regeringen, der skulle stå til regnskab for sin egen politik.

Udenrigsministeren sagde, at han havde svaret efter bedste evne. Han havde en begrænset årrække foran sig som udenrigsminister. Han kunne forsøge at ændre traktaterne, og det ville tage ca. 10 år, eller han kunne forsøge at rykke ved balancen i det daglige arbejde i dialog med samarbejdspartnere. Det var sådan han ville gøre. Socialdemokratiet ville gerne have ham til at svare noget andet. Det, der stod i regeringsgrundlaget, var det, han havde redegjort for. Det troede han var en mere effektiv tilgang end den, Socialdemokratiet lagde op til. Han ville løbende diskutere balancen mellem de forskellige institutionerne inden for rammerne af den eksisterende traktat. Den anden tilgang gav efter hans opfattelse ingen mening. Det troede han ville skabe resultater. Man så allerede en bevægelse – f.eks. med hensyn til antallet af initiativer fra Kommissionen. EU ville efter hans mening slanke sig i løbet af de kommende år.

Jan E. Jørgensen syntes, det var lidt mærkeligt at sige, at man ikke kunne få et slankere og stærkere EU uden at ændre traktaten eller uden at sige, at EU skulle holde sig helt væk fra nye områder. Derfor ville han stille det retoriske spørgsmål til udenrigsministeren: Kunne man forestille sig, at man styrkede det kommunale selvstyre uden at ændre den kommunale styrelseslov og grundloven? Kunne man forestille sig et slankere og stærkere velfærdssamfund med mindre bureaukrati uden at ændre grundloven?

Finn Sørensen sagde, det var underordnet, at Kommissionen tog færre initiativer end for nogle år siden. Det drejede sig om indholdet af dem. Kommissionen lagde op til, at EU skal blande sig i ting, den ifølge traktaten ikke havde kompetence til, nemlig lønspørgsmål, løndannelse, understøttelsesniveau osv. Hans pointe var bare, at hvis man, som regeringspartierne havde været, var utilfredse med, at EU havde blandet sig i velfærdsydelser, var man nødt til at ændre i traktaten. Man kunne som land kæmpe inden for traktatens rammer, men det var jo flertal blandt medlemslandene, der afgjorde det. Hvad social dumping angik, var man i kraft af reglerne om fri bevægelighed blevet frataget et meget enkelt middel, som lande normalt har, nemlig muligheden for at stille krav om at udenlandsk arbejdskraft kan komme ind i landet og arbejde, skal der være en ansættelseskontrakt. I gamle dage skulle den godkendes af de lokale arbejdsmarkedsparter. Det var en rigtig god måde at sikre, at udenlandske arbejdere arbejder på lige vilkår uden at begrænse nogens bevægelighed. Det bekymrede store dele af befolkningen. Hvad mente ministeren om sådan et forslag? Ville ministeren afvise, at det ville kræve en traktatændring, og ville han modarbejde gennemførelsen af sådan en ordning?

Udenrigsministeren takkede Jan E. Jørgensen for et godt spørgsmål. Som sagt behøvede man ikke ændre grundloven for at give kommunerne højere grad af selvstyre. Man kunne godt ændre styrkeforholdet mellem Parlamentet og Kommissionen på den ene side og Rådet på den anden uden en traktatændring. Det synspunkt stod han ikke alene med, Henrik Sass Larsen sagde også, man skulle ændre balancen, så vidt han forstod interviewet med ham. Han gik ud fra, at han havde fat i den lange ende. Han troede også, at de to repræsentanter fra Socialdemokratiet var enige i, at man kunne reformere EU indefra uden at ændre traktater. Det syntes han bare, man skulle komme i gang med. Det virkede som om, man havde en fælles interesse. I stedet for at tale forskellene op og spilde hinandens tid med flere samråd, skulle man se at komme i arbejdstøjet.

Formanden håbede ikke, ministeren mente, samrådet var spild af tid.

Udenrigsministeren mente ikke, det var spild af tid. Han stillede gerne op, men man behøvede ikke gentage sine spørgsmål, når man nu ikke kunne forvente et andet svar, end det man allerede havde fået. Hvis der blev indkaldt til et nyt samråd, ville han bare sove en time mindre. Tiden skulle ikke gå fra det konkrete arbejde.

Formanden sagde, at man jo selv kunne bestemme, hvornår man ville stå op. Han var sikker på, at ministeren ikke mente, at samråd var spild af tid.

Nick Hækkerup sagde, at man nu endelig begyndte at nærme sig noget. Det var interessant, at ministeren ville ændre den institutionelle balance uden at ændre traktaterne. Det rejste spørgsmålet: Hvordan ville det ske? Hvilke initiativer ville ministeren tage til at ændre den institutionelle balance?

Finn Sørensen havde ikke fået svar på sit spørgsmål. Han læste op fra interviewet med Henrik Sass Larsen, hvori der stod "Send EU-systemet til eftersyn, begræns den frie bevægelighed, indfør en mindsteløn for alle og etabler en skatteunion." Ministeren havde sagt, at han og Sass Larsen var nogenlunde enige, men var det det her, han var enig i?

Udenrigsministeren var ikke enig i de nævnte synspunkter. Han syntes ikke, der skulle være fælles minimumsløn, skatteunion osv. Han henviste bare til balancen mellem institutionerne. Ministeren gentog sit svar: Han ville gøre en indsats på de forskellige møder med interessenter på området. Han regnede også med, at Europaudvalget ville tage det op på mødet med kommissæren. Finn Sørensen og han var uenige om, hvor langt man skulle gå med hensyn til den sociale union. Her havde man også en dialog, men man ville nok ikke blive enige om det i dag.

Peter Hummelgaard Thomsen syntes, det var en vigtig diskussion. Det var interessant, at regeringen skrev i sit regeringsgrundlag, at man vil reformere EU indefra – særlig når et af partierne var EU-kritisk og i den seneste samling ofte havde undladt at støtte den tidligere regerings EU-politik. Det var man ikke kommet helt til bunds i, men man var trods alt blevet klar over, at det var en overdrivelse at skrive, at man ville reformere EU indefra. Der var ikke lagt op til nogen reformer. Man ville bare se nærmere på de enkelte tiltag og i højere grad sikre nærhedsprincippet. Regeringen vurderede stort set altid, at nærhedsprincippet var overholdt. Det ville blive interessant at se, om det ville ændre sig. I virkeligheden var det nok ofte en politisk vurdering.

Man kunne også konkludere, at udenrigsministeren til de enkelte rådsmøder ville argumentere for et slankere EU. Det var sådan, han havde forstået regeringens ambition om at reformere EU indefra. Peter Hummelgaard Thomsen glædede sig til redegørelsesdebatten. Han troede ikke, det var urealistisk at forestille sig flere samråd af lignende karakter. Han håbede ikke, ministeren havde været alt for irriteret over samrådet, for han syntes, det var vigtigt at komme nærmere, hvad han mente med at reformere EU indefra.

Udenrigsministeren sagde, han ikke havde været irriteret. Debatten havde været med til at vise, at der var en bevægelse i gang. Det gjorde citaterne fra Sass Larsen-interviewet også. Samrådet var en del af en løbende debat, som det var en stor fornøjelse at have.

Kenneth Kristensen Berth var blevet bekræftet i, at spørgsmålet var mere egnet til fore-spørgselsdebat. Det var meget nemt at sidde og stille spørgsmål uden selv at komme ud af busken. Han spurgte, om ministeren troede på, at det, Henrik Sass Larsen havde sagt om Socialdemokratiets EU-politik, nu også var Socialdemokratiets EU-politik?

Formanden sagde, at det var spøjst, at det mest diskuterede emne under samrådet var udsagn fra en person, der ikke var til stede.

Udenrigsministeren mente trods alt, at nogle af hans udsagn var blevet diskuteret mere end Henrik Sass Larsens. Han ville overlade det til Socialdemokratiet at svare på Kenneth Kristensen Berths spørgsmål.

Punkt 2. Årlig handelspolitisk orientering

Orientering ved udenrigsministeren

EUU alm. del (15) – bilag 615 (side 791, seneste årlige handelspolitiske orientering 15/4-16)

Formanden sagde, at siden 1997 havde regeringen løbende orienteret Europaudvalget om de væsentligste sager, man forventede behandlet i WTO-regi.

Udenrigsministeren: Handelspolitikken har i løbet af det seneste års tid været genstand for stor opmærksomhed fra medier og offentligheden, og debatten om handel i mange lande er kommet helt frem på den politiske scene. Det er på mange måder glædeligt. For handelspolitikken er uhyre vigtig. Ikke mindst for Danmark, og for udviklingen af den danske økonomi, der er dybt afhængig af, at vi kan handle frit med omverdenen.

Hver fjerde danske arbejdsplads er bundet op på eksporten til udlandet. Når vi samtidig ved, at hovedparten af fremtidens økonomiske vækst vil finde sted uden for Europa, er det tydeligt, at Danmark har en klar og entydig interesse i at fremme frihandelsdagsord-ene – og modarbejde protektionisme. Uanset de strømninger – som vi for øjeblikket ser i f.eks. USA og i dele af Europa – er der heldigvis fortsat stor opbakning til frihandel blandt den danske befolkning.

Opbakningen fremgår bl.a. klart af den meningsmåling, som LO fik lavet i november, hvor 54 pct. af de adspurgte danskere ser frihandelsaftaler som et gode, mens kun 7 pct. har et negativt syn på frihandelsaftaler. Mens 18 pct. ser globaliseringen som en trussel, mener 57 pct. af de adspurgte, at globaliseringen er en mulighed – hvilket også er regeringens udgangspunkt.

Når det er sagt, har det seneste års debat i Europa også vist, at der er nogle, som føler, at frihandel og globalisering ikke er til gavn for dem. Vi står derfor over for en stor og vigtig opgave med at vise i praksis, hvordan handelspolitikken virker til gavn for borgerne. At frihandelsaftaler fremmer vækst og jobskabelse og bidrager til, at det er vores høje standarder, der bliver normen for fremtidens verdenshandel. Ellers risikerer vi, at vilkårene bliver formuleret andre steder – f.eks. i Kina. Vi skal også være bedre til at synliggøre de mange konkrete fordele, som globalisering og frihandel har bragt med sig for den enkelte borger, og som vi nyder godt af hver eneste dag uden at tænke over det – det gælder f.eks. billigere produkter, større vareudvalg, innovation og øget tilgængelighed af teknologiske fremskridt. Det er efter min mening en anelse ironisk, når man med sin amerikansk designede iPhone produceret i Kina tweeter til følgere overalt i verden, at globaliseringen bør rulles tilbage.

Samtidig må vi have aflivet de myter om handelsaftalerne, der har meget lille sammenhæng med aftalernes faktiske indhold. Vi skal simpelthen have en bedre og mere oplyst debat om globalisering. Det håber jeg, at medlemmerne af Europaudvalget vil være med til at

løfte. Regeringen vil i hvert fald gøre sit – bl.a. inden for rammen af det danske OECD-formandskab, som netop er indledt.

Det multilaterale handelssystem med WTO som kernen er – og bliver – selvsagt Danmarks foretrukne ramme for videreudvikling af handelspolitikken. Vi får rig lejlighed til at komme dybere ned i status for det multilaterale handelssystem i forbindelse med næste punkt på dagsordenen. Derfor vil jeg under dette punkt lægge hovedfokus på EU's bilaterale forhandlinger, der som bekendt har til hensigt at udvide EU's netværk af frihandelsaftaler med vigtige handelspartnere. Lad mig understrege, at frihandelsforhandlingerne ikke er en erstatning for WTO, men et supplement. De bilaterale forhandlinger skal fremme frihandel med udvalgte partnerlande og samtidig på sigt være med til at løfte standarderne for den globale handel.

Den mest positive handelspolitiske begivenhed i 2016 var uden tvivl, at det lykkedes at undertegne CETA på EU-Canada-topmødet den 30. oktober. Vi siger gerne lidt populært, at aftalen muligvis er verdens bedste frihandelsaftale. Derfor er det også beklageligt, at processen omkring undertegnelsen skulle være så vanskelig. CETA sætter en høj standard for handlen, bl.a. ved at fastholde høj forbrugerbeskyttelse, gode arbejdstagervilkår osv.

Det er forhåbningen, at Europa-Parlamentet vil tilslutte sig aftalens indhold i løbet af februar, hvormed aftalen kan finde midlertidig anvendelse fra den 1. marts i år. Der blev i denne uge taget et vigtigt skridt på vejen, da hovedudvalget i sagen – INTA – i tirsdags gav sin opbakning til CETA. Jeg ser frem til, at danske virksomheder og forbrugere dermed meget snart vil kunne høste de mest umiddelbare gevinster ved aftalen.

Regeringen agter også snart at indlede proceduren for dansk ratifikation af aftalen under inddragelse af Folketinget. Regeringen forventer, at førstebehandlingen i Folketingssalen kan foregå til marts. Som optakt hertil glæder det mig at erfare, at Europaudvalget besøgte Canada i februar, og at CETA-aftalen indgår som en væsentlig komponent i programmet.

Med hensyn til TTIP med USA har man nu skruet ned for forhandlingerne, mens den nye amerikanske administration indfinder sig. Sidste forhandlingsrunde blev gennemført i oktober, og det er klart, at parterne trods gode fremskridt stadig står et stykke fra hinanden. Handelskommissær Malmström og Obamaadministrationens handelsrepræsentant Froman udsendte tidligere på måneden en erklæring, hvori der gøres status for fremdriften i forhandlingerne, inden den nye administration tager over. Det er endnu for tidligt at sige, hvordan Trumpadministrationen vil forholde sig til TTIP. Set med danske øjne er aftalen imidlertid ikke blevet mindre vigtig, og det er derfor regeringens håb, at man efter en pause vil kunne genoptage forhandlingerne, hvor vi slap. Samtidig må vi nok indstille os på, at der kan gå en rum tid, hvor forhandlingerne er på pause.

Heldigvis fortsætter forhandlingerne med Japan om en ambitiøs frihandelsaftale i højt tempo. Der har siden december været god fremdrift, og vi håber snart at blive i stand til at lande en politisk aftale med japanerne. Den usikre situation i USA synes at have medvirket

til at øge den japanske regerings interesse for forhandlingerne. Beregninger peger på en for Danmark betydelig økonomisk gevinst med potentielt 70 pct. vækst i dansk eksport til Japan som følge af aftalen. Et skøn, der på ingen måde er urealistisk, når man sammenholder med den eksportstigning på 64 pct. til Sydkorea, som Danmark opnåede efter ikrafttrædelsen af EU-Sydkorea-frihandelsaftalen i 2011.

Efter længere tids stilstand i forhandlingerne mellem EU og Mercosur – altså Argentina, Brasilien, Paraguay og Uruguay – er der på det seneste kommet fornyet fremdrift i forhandlingerne, der omfatter ikke blot varer men også tjenesteydelser, investeringer, offentlige indkøb, bæredygtig udvikling m.v. Den 11. maj 2016 udvekslede parterne toldtilbud, og den seneste forhandlingsrunde fandt sted i oktober 2016. Mercosur, der allerede er en vigtig handelspartner for EU, udgør et marked på 250 millioner forbrugere og har som region verdens femtehøjeste BNP.

EU og Mexico lancerede i maj sidste år forhandlingerne om en modernisering af den globale aftale mellem parterne. Der forhandles om en opdatering af de forskellige dele af den globale aftale parallelt, herunder om handelsdelen.

EU og Ecuador har siden 2014 forhandlet om Ecuadors tiltrædelse til flerpartshandelsaftalen mellem EU og Colombia/Peru. På rådsmødet i november 2016 godkendte EU's handelsministre Ecuadors tiltrædelsesprotokol. Protokollen er trådt midlertidigt i kraft fra 1. januar 2017.

EU har dertil taget hul på at forhandle aftaler med såvel Indonesien som Filippinerne. For så vidt angår Indonesien, ventes anden forhandlingsrunde at finde sted i starten af i år.

Endelig er EU i færd med at forhandle en investeringsaftale med Kina. Forhandlingerne fortsætter, og det er for tidligt at sige, hvornår de kan afsluttes og måske bane vejen for forhandlinger om en frihandelsaftale, som ikke mindst Kina ønsker sig.

Afslutningsvis vil jeg gerne pege lidt fremad og fremhæve en række sager, som jeg forventer at vende tilbage til udvalget med i løbet af de kommende måneder.

EU har afsluttet forhandlinger med både Vietnam og Singapore om frihandelsaftaler, som snart ventes forelagt Ministerrådet med henblik på beslutning om undertegnelse. Aftalerne har afventet en endnu uafsluttet sag ved EU-Domstolen, som Kommissionen har anlagt for at afklare kompetencefordelingen mellem EU og medlemsstaterne med hensyn til aftalens indhold.

Jeg forventer også, at EU i det kommende år vil indlede forhandlinger med Chile om en opgradering af den eksisterende frihandelsaftale og med Australien og New Zealand om nye frihandelsaftaler. Jeg venter også, at en modernisering af toldunionen med Tyrkiet vil

blive påbegyndt. Endelig forventer jeg, at Kommissionen vil fortsætte sit initiativ om at multilateralisere det nye investeringstvistbilæggesystem – ICS – som et mere moderne og bedre alternativ til det gamle ISDS-system. Men som sagt er det alt sammen noget, jeg forventer at vende tilbage til udvalget med senere på året.

Nu er jeg selvfølgelig interesseret i at høre jeres bemærkninger og vurderinger af, hvor EU's handelspolitik kan og skal bevæge sig hen fremover, og hvordan vi sikrer en handelspolitik, der bedst reflekterer Danmarks interesser.

Finn Sørensen lagde mærke til, at ministeren også var opmærksom på det halvstore mindretal, der var bekymret over globaliseringen. Hvad ville han gøre for at de skulle blive mere trygge? Der var nok nogle af dem, der havde oplevet, at deres job blev eksporteret til fjerne lande; at deres løn- og ansættelsesvilkår var blevet forringet, eller at deres tidligere arbejdsopgaver nu blev udført af udenlandsk arbejdskraft til en lavere løn og på nogle vilkår – som f.eks. i Metroselskabet – der var ringere end de overenskomstfastsatte. Nogle var måske bekymrede over CETA-aftalen, som ville give multinationale virksomheder mulighed for at sagsøge stater, hvis de mente, at de vedtog lovgivning, der skadede deres profit.

Christian Poll sagde, at Alternativet havde den holdning, at frihandelsaftalerne i dag indeholdt lidt tandløse og ikkebindende krav om opfyldelse af de internationale forpligtelser med hensyn til f.eks. miljø og klima. Det kunne styrke både Danmarks og EU's position at få mere ambitiøse og bindende krav med i frihandelsaftalerne. Mange var bekymrede for, at frihandelsaftalerne ville sænke de standarder inden for miljø og forbrugerbeskyttelse, som man havde brugt mange år på at forhandle sig frem til i EU. Alternativet mente, man skulle gå den stik modsatte vej i frihandelsaftalerne. Noget af det bedste, man kunne gøre for udviklingslandene var også at skabe et marked for gode produkter. Det kunne være en mærkesag for Danmark.

Peter Hummelgaard Thomsen sagde, der ikke var nogen tvivl om, at der var grund til at være bekymret, med den seneste udvikling i USA og Storbritannien. Troede ministeren oprigtigt, at der kun var tale om en pause i forhandlingerne om frihandelsaftalen med USA? Den amerikanske præsident havde allerede taget skridt til at lukke den sydasiatiske aftale – til stor glæde for Kina. Kunne man regne med, at forhandlingerne blev genoptaget, eller skulle man indstille sig på, at de blev droppet?

Udenrigsministeren troede fuldt og fast på, at man ville komme videre med frihandelsforhandlingerne med USA. Han havde ikke hørt den amerikanske præsident udtale sig negativt specifikt om aftalen med EU, som var helt anderledes end den aftale, den amerikanske præsident havde droppet.

Med hensyn til hvilke miljøstandarder og arbejdstagerrettigheder osv. man kunne få med i frihandelsaftaler, syntes han, der var eksempler på høje standarder i EU-Columbia-aftalen. Også i aftalen med Canada var der nogle meget stærke kapitler på de punkter. Det var på dagsordenen.

Ministeren svarede Finn Sørensen, at 7 pct. ikke var et stort mindretal, men som medlem af et parti med ca. 7 pct. opbakning i meningsmålingerne skulle han være den sidste til at sige, at sådan et mindretal skulle ignoreres. Regeringen agtede at tage bekymringen alvorligt. Det syntes han fremgik af regeringsgrundlaget, af statsministerens og hans egne taler og af det pressemøde, der blev holdt i forbindelse med den nye regerings tiltrædelse. Der var en gruppe, der glædede sig over globaliseringen og fløj af sted med EasyJet, mens andre – som f.eks. slagteriarbejdere i Esbjerg – bekymrede sig over den. Men stort set alle de tidligere slagteriarbejdere fra Esbjerg var kommet i arbejde (og en stor del af dem i et bedre lønnet arbejde) eller var kommet videre i uddannelsessystemet. Det var man god til i Danmark med den arbejdsmarkedsmodel, man har.

Globaliseringen var ikke ny. Den havde gennem mange år gjort Danmark til et rigt land. Det var uden tvivl bedre at være arbejdsløs i dag end i 1930'erne, og det kunne man bl.a. takke globaliseringen og den rigdom, den har medført, for. Alle var blevet rigere af globaliseringen. Hvis man ikke formåede at lave de nødvendige reformer for at tilpasse systemerne til globaliseringen, så man kunne gribe dens muligheder, kunne man blive fattigere. Det var her, ministeren så den største fare for den bekymrede gruppe – at de blev blidt ind, at løsningen på deres problemer var at stoppe med at lave reformer. For det var dem, der ville blive ramt af et reformstop – ikke de stærke. Den bekymrede gruppe havde faktisk brug for, at rammerne for investering i Danmark var gode, så der kom nye arbejdspladser.

Man skulle huske at fortælle historien om effekten af globalisering og frihandel på globalt plan. Inden for de sidste 25 år var man gået fra, at 35-40 pct. af verdens befolkning levede under FN's fattigdomsgrænse til under 10 pct., i takt med at globaliseringen og frihandelen vandt frem. Ikke mindst udviklingen i Kina havde en stor betydning. Globaliseringen havde medført store frihedsmæssige og materielle fremskridt.

Ministeren troede ikke på, man ville opleve en masse søgsmål fra canadiske og amerikanske investorer. Danmark var aldrig blevet sagsøgt af en udenlandsk virksomhed, for Danmark førte en regelbaseret og gennemskuelig erhvervspolitik, der var ens for alle. Ministeren havde også familiemedlemmer, der kunne have svært med globaliseringen, men så opstod der nye og bedre jobmuligheder. Globaliseringen var kommet for at blive, og man skulle sørge for at udnytte de muligheder, den gav.

Nick Hækkerup takkede for den meget engagerede redegørelse. Socialdemokratiet havde siden 1960'erne ønsket at omfavne globaliseringen og sikre den regulering af markedet, som efter deres mening var forudsætningen for, at miljø- og forbrugerrettigheder nyder fremme, og at den rigdom, der skabes af globaliseringen, kommer mange til del.

Ministeren sagde, at der ville gå en rum tid, før TTIP-forhandlingerne blev genoptaget. Var det overhovedet muligt at give et bud på hvor længe? Ministeren havde også sagt, han var fuld af optimisme med hensyn til forhandlingerne. Nick Hækkerup ville gerne kende sam-

menhængen mellem de to udsagn. Han var ikke sikker på, at der var grundlag for optimisme. Der kunne derfor være behov for at kalibrere sin politik efter den amerikanske tilgang til frihandel og forhandlinger med andre lande.

Finn Sørensen ville benytte lejligheden til at præcisere, at Enhedslisten mente, frihandel var fint, bare det ikke sker på bekostning af arbejdstagerrettigheder, miljø-, klima- og forbrugerbeskyttelse. Disse rettigheder skal sikres, hvis ikke frihandel skal være skadeligt. Det var det, den globaliseringsbekymrede del af befolkningen reagerede på. Det var dem, der havde oplevet virkningerne af EU's indre marked, social dumping med pres på løn og arbejdsvilkår samt udflytning af job. Hvad var ministerens svar på det? Finn Sørensen havde kun hørt ministeren sige, at de skulle have nogle flere reformer. Ministeren var ked af, at den bekymrede del af befolkningen ikke havde set lyset i reformerne, men det kunne jo skyldes, at det var dem, der var blevet ramt af dem. Reformerne af dagpenge, efterløn, førtidspension, fleksjob, sygedagpenge osv. havde betydet alvorlige forringelser af lønmodtagernes vilkår. Det var ikke så mærkeligt, at der også der var en bekymring. Hvilke reformer ville man gennemføre for at beskytte disse mennesker mod globaliseringen?

Finn Sørensen så frem til, at man i marts måned ville få lejlighed til at diskutere CETA. Det drejede sig ikke om, hvad man troede eller ikke troede, men om, hvad der stod i aftalerne om transnationale virksomheders mulighed for at sagsøge stater. Det var en kendsgerning, at selskaber ville få mulighed for at lægge sag an, hvis de mente, at man vedtog lovgivning, der genererede indtjeningen.

Peter Hummelgaard Thomsen så også frem til CETA-debatten i marts – især til at diskutere Finn Sørensens udlægning af ICS-modellen. Han var enig med ministeren i, at den øgede samhandel havde været enorm positiv og et fundament i den socialdemokratiske opfattelse af, hvordan man skaber velstand. Men en væsentlig årsag til, at folk i dag havde det bedre end i 1930'erne, var jo, at der havde været nogle politiske kræfter, der insisterede på, at gevinsterne ved den øgede samhandel var blevet fordelt på en retfærdig måde.

Peter Hummelgaard Thomsen delte ikke ministerens optimisme med hensyn til TTIP-forhandlingerne. Mente ministeren, at verdenshandelen var stigende? Han syntes, ministerens svar var præget af en tendens til at tale ting op for at få problemerne til at forsvinde. Men i den vestlige verden var der mellem 1988 og 2015 sket den største reallokering af indkomst siden den første industrielle revolution. Uligheden og utrygheden var stigende. I særdeleshed mennesker med lave indkomster og korte uddannelser følte sig klemte. De bekymringer var man nødt til at tage alvorligt i handelspolitikken. De forsvandt ikke ved at tale tingene op.

Jan E. Jørgensen sagde, at hvis Danmark overtrådte en traktat, man havde tiltrådt, og det krænkede en privat virksomheds rettigheder, skulle den virksomhed vel have mulighed for at få ret. Det ville den også have ved en dansk domstol, nu blev man bare enig om et fælles sted at bilægge den slags tvister. Han forstod ikke Enhedslistens holdning om, at nationalstater skulle kunne krænke virksomheders rettigheder, som var fæstede i en traktat, staten

selv havde tiltrådt. Det var en mærkelig form for retssikkerhed, der ikke gjaldt virksomheder.

Jan E. Jørgensen spurgte til forholdet til USA efter valget af den nye præsident. En ting var, at man måtte forvente, at forhandlingerne om TTIP blev særdeles vanskelige. En anden var, at det kunne udvikle sig til det endnu værre. Man havde netop hørt, at præsidenten ville pålægge en importtold på varer fra Mexico, som han ville bruge på en mur på størrelse med den kinesiske mur, som skulle kunne ses fra månen. Præsidenten havde ikke fantasi til at forestille sig, at Mexico ville svare igen med at pålægge en told på amerikanske varer. Var der grund til at frygte en regulær handelskrig med USA?

Udenrigsministeren svarede, at grunden til, at han ikke var helt så negativ med hensyn til TTIP-aftalen var, at det var en aftale mellem to højt avancerede økonomier. Derfor troede han, der var en helt anden interesse fra amerikansk side for at få den landet. Tiden ville vise, om han var for optimistisk. Men det var altså en anden type aftale end dem, der var blevet afbrudt. Tidsperspektivet turde han ikke gætte på, men han troede, der var fælles interesser.

Ministeren mindede om, at Danmark var et land, hvor man går ind for en meget høj grad af omfordeling. Selv hvis Liberal Alliance sad med 90 mandater og gennemførte hele sin 2025-plan, ville der være et højere skattetryk i Danmark end i Sverige, og ligheden her ville stadig være større end der. Liberal Alliance var i et globalt perspektiv en form for venstreorienterede svenske socialdemokrater. Vildere var forskellen ikke. Alle i Danmark ønsker en balance i tingene, bl.a. fordi der var den nævnte bekymring for globaliseringen. En del af den bekymring var reel, og en del var ikke. Det skulle man også kunne tale om – at arbejdsløse har større købekraft og materiel sikkerhed og tryghed i tilværelsen end tidligere. Ministeren troede ikke, at nogen danske arbejdsløse havde lyst til at bytte deres situation ud med en arbejdsløs' situation i 1930'erne. Når der lukker arbejdspladser i Herning, kommer der nogle nye job. Det skyldtes globalisering og frihandel kombineret med den måde, man agerer arbejdsmarkedspolitisk og socialpolitisk i Danmark. Det inkluderer løbende reformer og tilpasninger, som sikrer investeringer i Danmark. Reformen var ikke pr. definition noget negativt. En af måderne at tage folks bekymringerne alvorligt på er ikke at tale tingene op, men at være realistisk – og der var mange derude, der ikke ved, hvor meget godt globaliseringen havde bragt.

Finn Sørensen kaldte ministerens påstand om at være venstreorienteret for et røgslør over, hvad der faktisk foregik. Når det var bedre at være arbejdsløs nu end i 1930'erne, skyldes det en eneste ting: At man har haft en stærk arbejderbevægelse bestående af fagforeninger og arbejderpartier i Danmark, som har kæmpet for at sikre lønmodtagernes tryghed, når de blev arbejdsløse og syge. Det var hele vejen igennem sket under en voldsom modstand fra den politiske fløj, ministeren tilhørte. Det så man senest eksempler på under den tidligere VK-regering, hvor dagpengereformen drastisk forringede vilkårene for de arbejdsløse. Men den slags ville ministeren åbenbart have mere af. Ministeren sagde, at folk skulle lære at være glade for de reformer, der forringer deres vilkår, når de bliver

arbejdsløse og syge, fordi det var rigtig godt på den lange bane. Hvilke yderligere forringelser af lønmodtagernes vilkår havde regeringen på bedding?

Ministeren sagde, man ikke skulle være bange for domstolen og investorbeskyttelse i CETA-aftalen, fordi Danmark aldrig havde været udsat for den slags. Men det skyldtes jo, at de aftaler, man tidligere havde indgået, havde været med lande uden ret mange virksomheder, der investerede i Danmark. CETA-aftalen ville derimod betyde, at 41.000 amerikanske selskaber fik mulighed for at rejse sager mod EU's medlemslande via datterselskaber i Canada. Det var en helt anden skala. Grundlaget for at rejse sager var jo selskabernes forventning om profit. Hvis de blev skuffede, ville de få adgang til at rejse sager, og så var man ude i en gråzone.

Kernen i diskussionen, som Finn Sørensen ikke syntes ministeren ville forholde sig til, var, om sikringen af arbejdstagerrettigheder, forbrugerbeskyttelse, miljø og klima skulle være overordnet de kapitalens frie bevægelighed. Han kunne ikke se, at de rettigheder og hensyn var sikret i aftalerne. Hvis ministeren kunne se det, skulle det frem på bordet.

Jan E. Jørgensen forstod godt, at man ikke havde lyst til at tage en potentiel konflikt med USA op. Han delte synspunktet om, at der var forskel på aftaler som TTIP og CETA på den ene side og TPP og NAFTA på den anden. Ikke desto mindre havde Trump været ude og kritisere, at alle hans naboer derhjemme i USA kørte i tyske Mercedes Benz, mens han ingen Chevrolet'er så i Tyskland – det kunne hænge sammen med, at Chevrolet sælges under navnet Opel i Tyskland. Men ministeren havde selvfølgelig en pointe: Det var vigtigt at få det budskab frem, at globalisering og frihandel – herunder med Europa – også var til gavn for USA.

Udenrigsministeren var enig med Jan E. Jørgensen. Han kendte Cecilia Malmström fra sin tid i Europa-Parlamentet, og han var sikker på, hun ville presse på for at få landet en god aftale. Det var også i amerikanernes interesse. Ministeren var som udgangspunkt optimist, selv om det nok ikke ville blive nemt med den nye regering. Han ville blive utroligt ked af det, hvis den konkluderede, at frihandel var skidt, og protektionisme var godt, og det ville også blive dyrt for de amerikanske borgere. Den slags virker måske godt i en valgkamp, men det er ikke sikkert, det virkede i virkeligheden. Og den amerikanske regering ønskede trods alt nok for sin befolkning, at den ville blive rigere og friere, og der var frihandel vejen frem.

Ministeren svarede Finn Sørensen, at over en milliard mennesker var kommet ud af fattigdom i de senere år, og det var ikke udelukkende den danske fagbevægelses skyld. Det skyldtes globalisering og frihandel. Han delte ikke Finn Sørensens udlægning af de borgerlige partier som nogle, der var ude på at smadre velfærdssystemet og overførselsindkomsterne. Man diskuterede bare, hvilket niveau kontanthjælpen skulle ligge på. Det var ikke det samme som at ville smadre alting omkring sig. Borgerne skal have ordentlige rettigheder, både arbejdsløse og arbejdstagere. Det var der næppe nogen i Danmark, der var uenige i – man skulle bare finde de rigtige balancer. Men hvis man ikke havde haft dygtige socialdemokratiske og borgerlige regeringer i 1990'erne og 2000'erne, som løbende havde

tilpasset og lavet reformer, havde man været ilde stedt i dag. Han håbede, Socialdemokratiet fortsat ville stå i spidsen for den tilgang. Danmark – herunder arbejdere og arbejdsløse – havde været ilde stedt, hvis Enhedslisten havde haft 90 mandater i de sidste 25-30 år. Man skulle være glad for de brede flertal bag reformerne.

Finn Sørensen ville ikke rose Socialdemokratiet for de nævnte reformer. Han gentog sit spørgsmål om, hvilke reformer regeringen havde på bedding. Reformen var åbenbart gaven til alle de mennesker, der var bekymret for globalisering. Finn Sørensen troede, at mange tusind mennesker oplevede, at de havde fået smadret noget. Over 80.000 havde mistet dagpengeretten som følge af VK-regeringens reform i 2010. Af dem havnede 40 pct. på kontanthjælp. I øjeblikket var de på en overgangsydelse, der for manges vedkommende ville blive udfaset. Mange ville havne på kontanthjælp med loft.

Peter Hummelgaard Thomsen syntes, de politiske opbrud var meget centrale at diskutere. Socialdemokratiets analyse var, at mange mennesker ikke følte, at globaliseringens gevinster blev fordelt på en retfærdig måde. At fordelingen af velstand historisk var sket på en ordentlig måde, skyldtes, at lønmodtagerne havde haft forhandlingskraft til at kræve deres retmæssige andel af velstanden. Man så reallønsnedgang og stigende ulighed i andre vestlige lande, hvor man ikke har det samme. Det havde været til stor skade, hvis de borgerlige partier var kommet igennem med det beslutningsforslag om at begrænse lønmodtagernes konfliktmulighed, de fremsatte efter konflikten på Vejlegården. Den mulighed betød rigtig meget for, at velstanden blev fordelt på en ordentlig måde.

Udenrigsministeren sagde, at bekymringen var der, men inden man talte den for højt op, ville han minde om LO's meningsmåling, der viste at 54 pct. af de adspurgte danskere så frihandelsaftaler som et gode, mens kun 7 pct. havde et negativt syn på dem. 18 pct. så globaliseringen som en trussel, men 57 pct. så den som en mulighed. Det var ikke flertallet, der var stærkt bekymret, selv om det nogle gange kunne virke sådan i den offentlige debat. Udfordringen var, hvad man skulle svare de bekymrede. En del af svaret var at fortælle om de gode ting, globaliseringen førte med sig. Han forstod ikke, hvorfor der ikke var nogen på venstrefløj, der talte den op. Socialdemokratiet gjorde, men dem betragtede han mere som en midterlinje i dansk politik end som venstrefløj. Globalisering-en havde medført nye jobmuligheder, større købekraft og bedre mulighed for at udleve de drømme, man har. At skabe et andet billede af globalisering og frihandel mente han ikke var rimeligt. Havde man fulgt Enhedslistens anbefalinger, havde de arbejdsløse virkelig haft det dårligt nu. Mange ville have mistet deres job uden mulighed for at få et nyt. Det havde flertallet skabt rammerne for, at de kunne få, mens Enhedslisten sad på hænderne.

Finn Sørensen sagde, at ministeren selv i sit oplæg havde adresseret den del af befolkningen, der var bekymret over globaliseringen. Det var de selvfølgelig, fordi det ikke havde været positivt for dem. Ministeren sagde klart til den gruppe, at de bare skulle have mere af det samme. Det var fint med klare linjer.

Udenrigsministeren sagde, at Finn Sørensen havde ret i, at han ønskede mere rettidig omhu og fokus på nødvendige reformer, så globaliseringens fordele ikke ville gå Danmark

forbi. Han mente ikke, at spørgeren havde ret i, at de 18 pct., der var bekymrede over globaliseringen, eller de 7 pct., der var imod frihandelsaftaler, udelukkende havde mærket noget negativt til globaliseringen. De kunne godt have oplevet nogle positive ting – flere jobmuligheder f.eks. – og de kunne også have oplevet, at nogle prøver at tale globaliseringen ned i stedet for at give et realistisk billede af den. De ville næppe blive enige i dag, men ministeren bekræftede, at han mente, man fortsat skulle reformere Danmark. Som det stod i regeringsgrundlaget, skulle man se på skattesystemet. Hvis ikke man tilpasser sig løbende, går man glip af muligheder. Tilpasningerne var til for at øge mulighederne for alle.

Punkt 3. Samråd med udenrigsministeren om reformer i WTO

EUU alm. del (16) – samrådsspørgsmål D

Samrådsspørgsmål D

Stillet af Peter Hummelgaard Thomsen (S)

"Hvordan vil ministeren aktivt arbejde for reformer i WTO, så organisationen hele tiden er i stand til effektivt at levere konkrete og efterspurgte resultater, således som det står i regeringsgrundlaget?"

Peter Hummelgaard Thomsen begrundede samrådsspørgsmålet med, at det var et meget vigtigt spørgsmål. Udvalget havde lige været igennem udenrigsministerens handelspolitiske redegørelse, og derfor ville der være nogle overlap med denne diskussion. På mange punkter kunne man se, at verdenshandelen var udfordret, og man kunne frygte, at protektionismen var i fremgang. Regeringen lægger i sit regeringsgrundlag op til at arbejde for en reform af WTO. Socialdemokratiet var meget optaget af at have ens og fælles spilleregler for handelspolitikken på verdensplan, og derfor var man nysgerrig efter, hvad regeringen mente, man kunne gøre, og hvilke tiltag den ville tage initiativ til.

Udenrigsministeren: Lad mig starte med at takke for interessen for, hvordan vi sikrer, at WTO forbliver det centrale forum for den globale handel. Det er et område, som regeringen er meget optaget af. Som det fremgår af regeringsgrundlaget, er Danmark et internationalt orienteret land, som er stærkt afhængig af et velfungerende internationalt samarbejde i de multinationale organisationer, herunder verdenshandelsorganisationen WTO.

Tillad mig først at træde et skridt baglæns for at kunne skitsere, hvilke udfordringer WTO står overfor. I 2001 blev forhandlingerne om Dohadagsordenen indledt. Man blev enige om at definere dem som en udviklingsrunde med særligt fokus på de mindst udviklede lande. Der var på det tidspunkt ganske høje forventninger til WTO's evne til at levere ny, global handelsliberalisering. Håbet var, at man inden for en overskuelig årrække kunne afslutte forhandlingerne om Dohadagsordenen som en samlet pakke med efterlevelse af princippet om, at intet var aftalt, før alt var aftalt – princippet om "single undertaking". Det betød, at man gjorde det umuligt at forhandle om andre emner uden for Dohadagsordenen, før den samlede Dohapakke var afsluttet.

Men vi har siden måtte sande, at det er blevet mere og mere vanskeligt for WTO's medlemmer at blive enige om en samlet aftale om ny, omfattende liberalisering, i takt med at forhandlingerne har udviklet sig til at blive mere komplekse. Problemerne med at levere forhandlingsresultater skyldes ikke mindst grundlæggende uenighed om de store vækstøkonomier som Kina, Indien og Brasiliens bidrag i forhandlingerne. Flere medlemmer, bl.a. USA, har argumenteret for, at den globale økonomi og handel har ændret sig så markant, at de store udviklingsøkonomier bør bidrage mere, end de gør.

Samtidig har finanskrisen og bekymring for følgerne af globalisering og frihandel øget den politiske modstand mod handelsliberalisering mange steder – i øjeblikket tydeligt i f.eks.

USA. Valget af Donald Trump og hans "USA først" peger alt andet lige på et mere protektionistisk USA, og det vil næppe gøre forhandlingssituationen i WTO lettere.

En konkret udfordring for WTO er USA's og Kinas omfattende landbrugsstøtte. Hvis de kunne blive enige om at skære ned på deres landbrugsstøtte og få andre syndere som Japan, Norge og Schweiz til at gøre det samme, ville der formentlig komme skub i forhandlingerne. For EU's vedkommende har de senere års reformer af den fælles landbrugspolitik betydet, at den del af EU's landbrugsstøtte, der i WTO's kategorisering er handelsforvridende, er bragt meget langt ned i forhold til det tilladte maksimum. EU er med andre ord gået foran på det område.

I lyset af de udfordringer som WTO står over for, har Danmark gennem EU arbejdet for justeringer af WTO-systemet med henblik på at skabe fornyet fremgang i forhandlingerne. Konkret har vi gjort følgende:

- 1) For det første har vi gennem EU arbejdet for justeringer af WTO's grundlæggende forhandlingsarkitektur. Det drejer sig om, at den samlede WTO-medlemskreds skal acceptere, at det hidtil gældende princip om single undertaking, som i stigende grad var blevet en spændetrøje for organisationen, erstattes af en mere trinvis og effektiv forhandlingsmetode. Vi har dertil støttet, at der inden for rammerne af WTO også kan forhandles om nye emner, som ikke ligger inden for Dohadagsordenen. Det er nødvendigt, hvis WTO skal forblive relevant i en moderne global økonomi.
- 2) For det andet har vi der, hvor vejen for multilaterale forhandlinger har vist sig ufremkommelig, via EU bakket op om etablering af åbne, plurilaterale forhandlinger om sektorspecifikke emner.
- 3) For det tredje er vi i tæt kontakt med andre ligesindede partnere inden for og uden for EU om vejen frem for nye resultater i WTO. For vi har behov for allierede, hvis vi ønsker en ændret dagsorden. Vi er en gruppe lande, der ser et behov for en ny logik og forhandlingsarkitektur – samt nødvendigheden af en opdateret positiv fortælling om frihandel under globale, fælles regler.
- 4) Et fjerde helt konkret eksempel er vores sekundering af tidligere WTO-ambassadør Steffen Schmidt, som arbejdede som LDC-facilitator for at fremme de mindst udviklede landes interesser i WTO-forhandlingerne, og som spillede en endog meget aktiv rolle under de to seneste ministerkonferencer i Bali og Nairobi.

Hvor står vi så med bestræbelserne?

WTO afveg allerede fra princippet om single undertaking, da det under WTO's 9. ministerkonference i december 2013 på Bali lykkedes at nå til enighed om en delaftale, der omfattede handelslettelse, udvalgte landbrugsemner samt en række udviklingsemner. Aftalen om handelslettelse er den væsentligste. Ved at forpligte medlemslandene til at effektivisere eksport- og importprocedurer forventes handelsomkostningerne ifølge OECD sænket med

op til 10 pct. i udviklede lande og op til 15 pct. i udviklingslande, når den træder i kraft. Det gør den, når to tredjedele af medlemslandene har godkendt den – og kun to lande mangler.

Ved WTO's 10. ministerkonference i Nairobi i 2015 opnåede man også vigtige resultater. Nairobiaftalen begrænser brugen af eksportstøtteordninger for landbruget og styrker de mindst udviklede landes integration i verdenshandelssystemet blandt andet ved at specificere, hvordan mindst udviklede lande kan afsætte flere varer gennem mere lempelige oprindelsesregler. Samtidig blev man enige om at udvide dækningen af den plurilaterale aftale ITA (Information Technology Agreement), der nu liberaliserer handlen for 200 vigtige hightech-produkter. Udvidelsen dækker hele 10 pct. af den globale handel med varer.

Andre væsentlige fremskridt er de fremskredne plurilaterale forhandlinger om grøn handelsliberalisering EGA (Environmental Goods Agreement) og aftalen om handel med tjenesteydelser TiSA (Trade in Services Agreement, TiSA). Begge er aftaler, som Danmark via EU løbende har engageret sig aktivt i. Vi håber, de begge kan afsluttes i løbet af 2017.

Hvor står WTO så i dag, og hvordan forventer vi fra dansk side at engagere os fremover for at sikre, at organisationen fortsat er i stand til effektivt at levere konkrete og efterspurgte resultater?

WTO har med resultaterne fra Bali og Nairobi vist, at organisationen fortsat har værdi som forum for frihandelsforhandlinger. Hertil kommer det fortsat helt centrale WTO tvistbilæggesystem, der gennemfører verdenshandelsorganisationens regler og sikrer respekten for det globale handelsregime. Men det er klart, at hvis ikke WTO fortsat formår at tilpasse sin regelbog til de ændrede globale forhold, kan organisationen risikere at miste sin relevans. De store tabere vil navnlig være de små, udsatte udviklingsøkonomier, der er afhængige af et stærkt WTO til at sikre øget markedsadgang. Men der vil også ligge et tab på tværs af hele WTO-medlemskredsen – og også for Danmark – fordi globale regler så i endnu højere grad end i dag vil blive erstattet af et kludetæppe af bi- og plurilaterale aftaler.

Der er dog ikke nødvendigvis en modsætning mellem et velfungerende WTO og de stadig flere bilaterale frihandelsaftaler. Vi vil fortsat fra dansk side holde fast i, at de bilaterale aftaler skal være WTO-medholdelige, og at de har som indbygget målsætning på sigt at styrke det multilaterale handelssystem og ikke det modsatte.

Fra dansk side sætter vi pris på EU's aktive og konstruktive engagement i WTO-forhandlingerne. Og vi er glade for, at EU's engagement også værdsættes af mange andre WTO-medlemmer. Vi vil fra dansk side fortsat bakke op om, at EU fortsætter sin konstruktive rolle i forhandlingerne frem mod den næste store ministerkonference i Buenos Aires i december. Men EU kan ikke på egen hånd løse hovedproblemerne i forhandlingerne. EU bør derfor bestræbe sig på at agere brobygger og på den måde bidrage til, at der kommer skub i forhandlingerne.

Generelt ser vi fra dansk side gerne mere aktivitet på politisk niveau mellem ministermøderne. Miniministermødet i Oslo i oktober sidste år, som lå midtvejs mellem ministermødet

i Nairobi og det kommende ministermøde i Buenos Aires, var i den forbindelse et godt, nyt initiativ. Vi hilser også de nyeste meldinger fra det netop overståede World Economic Forum i Davos velkommen. Her understregede ministre, repræsentanter for den private sektor og WTO's generaldirektør Azevêdo behovet for øget momentum i forhandlingerne for at nå en aftale i Buenos Aires.

Vi vil fra dansk side fortsat være fortalere for, at der tages særligt hensyn til de mindst udviklede landes grundlæggende interesser i forhandlingerne. Helt konkret støtter vi de mindst udviklede landes integration i den globale økonomi ved at yde Aid for Trade, så disse lande reelt kan drage fordel af den øgede markedsadgang, de får via WTO.

Afslutningsvis vil jeg kort orientere om status på de emner, der forhandles om frem mod WTO's 11. ministerkonference i Buenos Aires til december. Dagsordenen er endnu ikke fastlagt, men i øjeblikket ser det ud til, at national landbrugsstøtte, fiskerisubsidier, fødevarerforsyningsikkerhed, e-handel, samt transparens og god reguleringspraksis kan blive de centrale emner. Det er Danmarks og EU's vurdering, at for at få en MC11-aftale i hus, er det især nødvendigt at nå til enighed om en aftale om national landbrugsstøtte. Fiskerisubsidier er dog det emne, der i øjeblikket tegner sig størst enighed om. Fiskerisubsidier er også nævnt i de nye verdensmål, SDG'erne, og et muligt scenarium er, at man ender med en grøn MC11 med fokus på især fiskerisubsidier flankeret af en aftale om grøn handelsliberalisering.

Jeg kan forsikre, at vi fra dansk side vil gøre, hvad vi kan, for at der kommer skub i WTO-forhandlingerne trods vanskelige omstændigheder. Vi vil fortsætte vores arbejde gennem EU, sideløbende med en dialog med andre ligesindede lande. Vi vil lægge vægt på, at WTO skal forholde sig til den aktuelle handelspolitiske dagsorden og være i stand til at tage hul på nye emner, samtidig med at der forhandles om relevante emner fra Doha-dagsordenen. I det lys vil vi fra dansk side holde fast i, at man ikke må glemme Doha-rundens udviklingsambition – altså at forhandlingerne bør fastholde den overordnede målsætning om at gavne især de mindst udviklede lande.

Peter Hummelgaard Thomsen takkede for den grundige besvarelse. Han havde nogle opfølgende spørgsmål: WTO kunne ende i en situation, hvor Doharunden er gået i stå, og hvor der breder sig et kludetæppe af bilaterale og plurilaterale aftaler. Ministeren sagde, at det ikke nødvendigvis behøvede at være en udfordring af WTO-systemet, men en del af kritikken fra bl.a. udviklingsverdenen gik på, at de mindst udviklede lande kunne ende som tabere, og på, at de bilaterale og plurilaterale aftaler er skyld i, at der ikke er mere skub på WTO-sporet. Hvordan så ministeren på den kritik?

Hadde regeringen nogen fornemmelse af, hvor den nye amerikanske regering stod i spørgsmålet om WTO? USA vil indføre en told på 20 pct. på varer fra Mexico, og det ville måske ende med at lægge NAFTA ned. USA havde også droppet TPP-aftalen.

Christian Poll bad ministeren uddybe, hvad grøn handelsliberalisering ville indebære.

Udenrigsministeren gentog, at man fra dansk side havde været fortalere for, at der blev taget særligt hensyn til de mindst udviklede landes grundlæggende interesser i forhandlingerne. Man støttede de mindst udviklede landes integration i den globale økonomi ved at yde Aid for Trade, så disse lande kan drage fordel af den øgede brancheadgang, de får via WTO. Den bekymring, der blev nævnt, tog man alvorligt, men han kunne ikke svare på, præcis hvordan man håndterede det i de konkrete tilfælde.

Præsidentskiftet i USA havde de også diskuteret i samrådet tidligere på mødet. Der blev peget på beskyttelse af nationale økonomiske interesser på den ene side mod konkurrence udefra og en større vægt på andre landes efterlevelse af bilaterale og multilaterale forpligtelser. Indtil nu havde Trumps fokus været på TPP og NAFTA. TTIP var blevet diskuteret under det sidste samråd, men også på dette område var det endnu for tidligt at svare. Ministeren ville gerne vende tilbage til udvalget.

Ministeren svarede Christian Poll, at forhandlingerne om den grønne handelsliberalisering EGA startede i 2014. EU og 16 WTO-lande inklusive USA, Kina og Japan deltog i forhandlingerne, og grøn handelsliberalisering betyder, at man fjerner told og handelshindringer på grønne produkter og tjenesteydelser. Det vil gøre det nemmere at eksportere og importere grønne produkter som vindmøller, solpaneler, teknologi til at bekæmpe luftforurening, til at rense vand og til at genbruge affald. Global udbredelse af disse teknologier opfattes som gavnlig for klima og miljø.

Kenneth Kristensen Berth sagde, det var tydeligt, at ministeren havde et optimistisk sind. Han troede, at det inden for den nærmeste fremtid snarere ville handle om multilaterale og bilaterale aftaler end om WTO. Kenneth Kristensen Berth bad om at få oversendt en liste over de lande, som EU har ensidigt begunstigende handelsaftaler med.

NOT **Udenrigsministeren** ville få sådan en liste oversendt. Selvfølgelig var det fint med plurilaterale aftaler, men de skulle være en trædesten og ikke en stopklods for WTO-aftaler.

Peter Hummelgaard Thomsen sagde, at Socialdemokratiet – og sikkert også store dele af Europaudvalget – agtede at arbejde sammen med regeringen og følge op på de vigtige initiativer. Det var en skræmmende, men også spændende tid.

Mødet sluttede kl. 12.56